

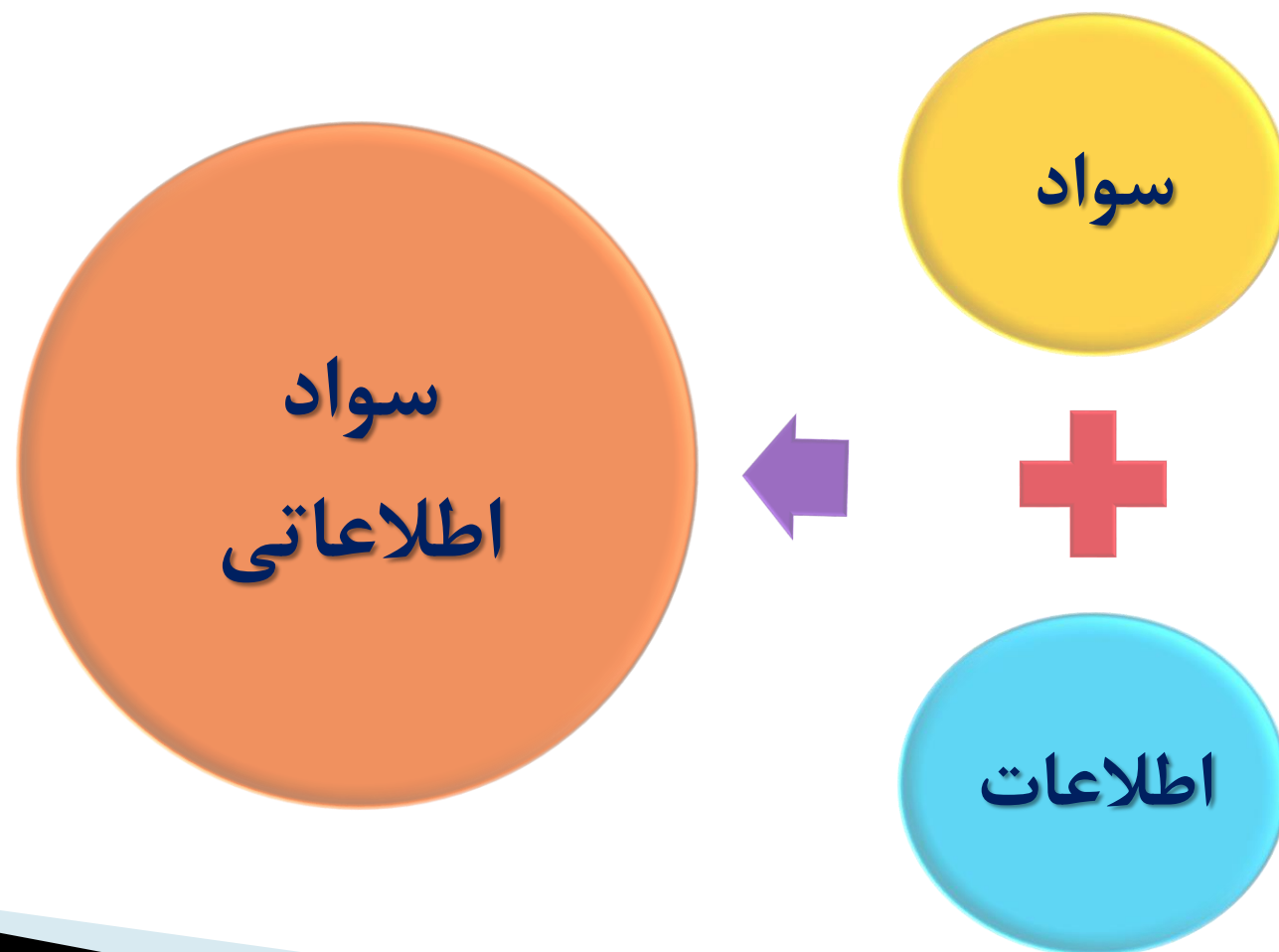
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارائه دهنده:
رقیه علیزاده

- ▶ با پیدایش شبکه های نوین و جهانی اطلاعات و ارتباطات و تاثیر پذیری همه ابعاد زندگی بشر از این انقلاب تکنولوژیکی، جهان وارد جامعه جدیدی شده است که بعضی از محققان آن را «جامعه اطلاعاتی» نامیده اند.
- ▶ یکی از مسائل و مشکلاتی که در جوامع امروزی در ارتباط با اطلاعات وجود دارد این است که فضای اطلاعاتی هم از نظر افزایش حجم اطلاعات و هم از نظر به وجود آمدن پایگاه های اطلاعاتی به طور غیرقابل پیش بینی پیچیده شده است.
- ▶ در جامعه اطلاعاتی نوع جدیدی از سواد لازم است و آن سواد اطلاعاتی است.

- ❖ سواد اطلاعاتی، توانایی یافتن، درک، ارزیابی، به کارگیری و هدایت اطلاعات به خانه، محل کار و جامعه است.
- ❖ سواد اطلاعاتی، توانایی یافتن و جستجوی اطلاعات است که جهت فراگیری برای دانش آموزان و دانشجویان بسیار مهم و اساسی تلقی می شود.
- ❖ سواد اطلاعاتی، توانایی دائمی و مادام العمر در یافتن، ارزیابی، به کارگیری و ایجاد اطلاعات است.
- ❖ مجموعه‌ای از توانمندی‌ها که مستلزم آن است که افراد دریابند که چه موقع به اطلاعات نیاز دارند و توانایی مکان‌یابی، ارزیابی و به کارگیری موثر اطلاعات مورد نیاز را داشته باشند

❖ با سواد اطلاعاتی فردی است که توانایی تشخیص نیاز به اطلاعات را دارد و می تواند به جایی، ارزیابی و استفاده موثر از اطلاعات مورد نیاز بپردازد و در نهایت نحوه یادگیری را فرا گیرد.

❖ به طور کلی، سواد اطلاعاتی شامل مجموعه ای از توانایی های زیر است: توان اطلاع از اینکه چه اطلاعاتی کمک کننده و راهگشاست؛ توان آگاهی از اینکه اطلاعات را از کجا می توان به دست آورد؛ توان بازیابی اطلاعات؛ توان تغییر ؛ ارزیابی ، سازماندهی و توان استفاده از تبادل اطلاعات.

❖ بنابراین برنامه سواد اطلاعاتی کمک می کند تا یادگیری در فراگیران نهادینه شود. فراگیران برنامه سواد اطلاعاتی می آموزند که چگونه یاد بگیرند، زیرا آنها می دانند چه چیزی نیاز دارند، چگونه باید دانش را سازمان بدهند، اطلاعات را بیابند، چگونه عقاید را تحلیل کنند و حقایق را کشف و استفاده کنند به گونه ای که دیگران نیز بتوانند از آموخته آنها بهره مند شوند.

۱. گسترش روز افزون فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی و پیوند مستمر آنها با زندگی روزمره افراد
۲. توسعه آموزش عالی بویژه در مقاطع تحصیلات تکمیلی و تنوع دانشجویان و دوره های آموزشی
۳. تغییر در شیوه ها و رویکردهای آموزشی و توجه به جایگاه تفکر انتقادی در آموزش
۴. تخصصی تر شدن زمینه های مطالعاتی و تحقیقاتی در همه رشته های علمی
۵. انفجار اطلاعات، آلودگی اطلاعات و ضرورت استخراج منابع مناسب و معتبر
۶. گسترش دوره های آموزش از راه دور و محبوبیت آن در میان طبقات جامعه از جمله افراد شاغل
۷. افزایش تنوع در موضوع ها و شکل منابع اطلاعاتی
۸. آشفته گی موجود در سازماندهی و اعتبار منابع الکترونیکی دسترس پذیر از اینترنت
۹. توجه بیشتر به ضرورت آموزش همگانی و آموزش مادام العمر
۱۰. نیاز به همگامی با پیشرفت های برق آسای فناوری

۱. سازمان و ساختار اصلی کتابخانه یا مرکز اطلاع رسانی را می شناسد.
۲. انواع مختلف ابزارهای دسترسی به اطلاعات در اشکال مختلف الکترونیکی، سمعی و بصری، و منابع مرجع چاپی را می شناسد.
۳. نیاز به اطلاعات را تشخیص می دهد.
۴. تشخیص می دهد که اطلاعات دقیق و کامل، مبنای تصمیم گیری هوشمندانه است.
۵. شیوه های جستجوی موفق را طراحی می کند.
۶. اطلاعات را ارزیابی می کند
۷. اطلاعات را برای کاربردهای عملی سازماندهی می کند.
۸. اطلاعات جدید را در دانش موجود ادغام می کند

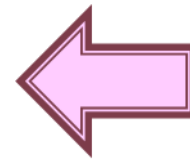

► توانمندی هایی که زمینه دستیابی دانشجویان به مهارت های سواد اطلاعاتی را هموار می سازد شامل:

۱. آشنایی با زبان های خارجی
۲. آشنایی با منابع مرجع چاپی و الکترونیکی
۳. آشنایی با ابزارهای چاپی و الکترونیکی بازیابی اطلاعات مانند نمایه نامه ها و چکیده نامه ها.
۴. آشنایی با پایگاه های اطلاعاتی و یا موتوهای جستجوی
۵. آشنایی با شیوه های گوناگون جستجو در پایگاه ها، موتورهای جستجو، و یا راهنماها.
۶. آشنایی با سامانه امانت بین کتابخانه ای / تحویل مدرک
۷. آشنایی با انواع روش های تحقیق
۸. آشنایی با شیوه های کار با انواع نرم افزارهای رایانه ای عمومی (مانند نرم افزارهای ورد، اکسل، اکسس و پاورپونت) و نرم افزارهای تخصصی رشته تحصیلی
۹. شرکت در سمینارها و کنفرانس ها
۱۰. آشنایی با شیوه های ارزیابی منابع از نظر اعتبار، صحت، دقت، روزآمدی و مانند آن

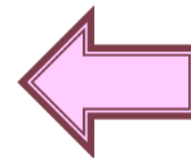

۱. نیاز اطلاعاتی خود را مشخص می کند.
۲. انواع منابع اطلاعاتی را با فرمت های گوناگون مشخص و استفاده می کند.
۳. هزینه ها و فواید حاصل از اطلاعات مورد نیاز را در نظر می گیرد.
۴. ماهیت و وسعت اطلاعات مورد نیاز را مورد ارزشیابی مجدد قرار می دهد.

استاندارد اول: با سواد اطلاعاتی باید بتواند ماهیت و وسعت اطلاعات را مشخص کند

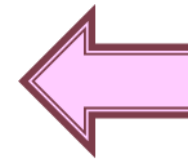
۱. مناسب ترین روش های جستجو و نظام های بازیابی اطلاعات را برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز انتخاب می کند.
۲. راهبردهایی برای طرح جستجو انتخاب و آنها را اجرا می کند.
۳. راهبردهای اطلاعات را از شبکه اینترنت و یا سایر منابع بازیابی می کند.
۴. در هنگام نیاز راهبردهای جستجو را اصلاح می کند.
۵. اطلاعات را از منابع مربوطه استخراج، ثبت و مدیریت می کند.

استاندارد دوم: با سواد اطلاعاتی به اطلاعات مورد نیاز به طور موثر و کارا دسترسی پیدا می کند.

استاندارد سوم: با سواد اطلاعاتی، اطلاعات و منابع آنها را به طور نقادانه ارزشیابی می کند و اطلاعات انتخاب شده را با دانش پایه و یا نظام ارزشی قبلی خود تلفیق می کند.

۱. عقاید اصلی جمع آوری شده از منابع گوناگون را خلاصه می کند.
۲. ملاک هایی را برای ارزشیابی اطلاعات و منابع آنها به کار می برد.
۳. عقاید اصلی را با هم ترکیب می کند تا مفهوم جدیدی را بسازد.
۴. دانش جدید را با دانش پیشین خود مقایسه می کند تا به تناقض ها، ارزش های افزایش یافته و یا دیگر ویژگی های اطلاعات پی ببرد.
۵. مشخص می کند که آیا دانش جدید تاثیری روی نظام ارزشی فرد دارد و سعی در تطبیق و رفع تفاوت ها دارد.
۶. درک و تفسیر اطلاعات را از طریق گفتمان با دیگر افراد، یا متخصصان موضوع، یا افراد با تجربه و استادکاران اعتبار می بخشد.
۷. مشخص می کند که آیا تحقیق اولیه باید مورد تجدید نظر واقع شود؟

?

?

استاندارهای سواد اطلاعاتی

ویژگی ها

مهارت ها

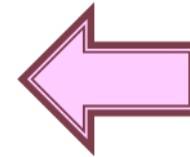
ضرورت

تاریخچه

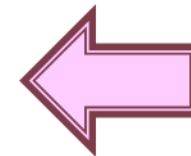
مفهوم

مقدمه

استاندارد چهارم: با سواد اطلاعاتی به صورت انفرادی و یا گرهی ، برای رسیدن به منظور خاصی از اطلاعات استفاده می کند.

استاندارد پنجم: با سواد اطلاعاتی، بسیاری از موارد حقوقی، اقتصادی مربوط به دسترسی و استفاده از اطلاعات را می فهمد.

۱. اطلاعات تازه و پیشین را برای تولید محصول و یا عملکرد جدیدی به کار می برد.
۲. فرایند توسعه محصول و یا عملکرد را مورد بازنگری قرار می دهد.
۳. محصول و یا عملکرد را با دیگران رد و بدل می کند.

۱. بسیاری از موارد اخلاقی، قانونی و اقتصادی مربوط به اطلاعات و فناوری اطلاعات را می فهمد.
۲. قوانین، مقررات و خط مشی های مربوط به دسترسی و استفاده از منابع اطلاعاتی را رعایت می کند.
۳. از کسانی که در انتقال و یا تولید منابع اطلاعاتی برای ساخت محصول و یا انجام عملکرد نقش داشته اند تشکر و قدردانی می کند.

سواد اطلاعاتی در حد مجموعه‌ای از مهارت‌های مشخص و به عنوان یک زمینه آموزشی محسوب می‌شود

سواد اطلاعاتی به عنوان یک موضوع پژوهش مطرح است.

سواد اطلاعاتی به عنوان یک رشته دانشگاهی مستقل مطرح می‌شود.

سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از مولفه‌های مهم در برنامه ریزی درسی مقاطع مختلف آموزشی مطرح است.

سواد اطلاعاتی در مقیاسی کلان و در برنامه ریزی‌های درازمدت دولت‌ها مطرح می‌شود.

توصیف مسئله و تعریف کار و وظیفه

۱. تشریح مسئله اطلاعاتی
۲. توصیف نیاز اطلاعاتی به منظور کامل کردن مسئله

راهبردهای جستجوی اطلاعات

۱. تعیین دامنه منابع اطلاعاتی در دسترس
۲. ارزیابی منابع اطلاعاتی مختلف برای تعیین بهترین منبع

جایابی و دسترسی به اطلاعات

۱. مکان یابی منابع
۲. یافتن اطلاعات از طریق منابع

استفاده از اطلاعات

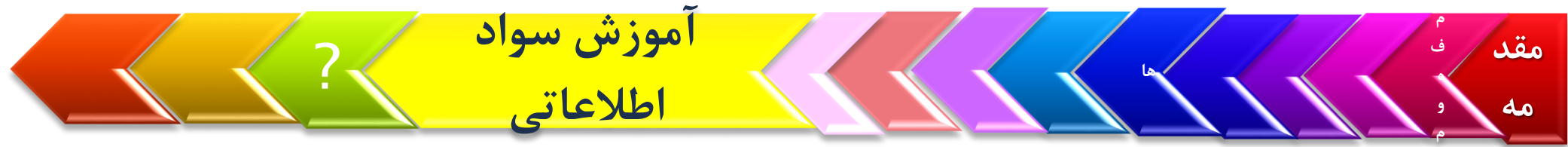
۱. به کار بردن اطلاعات در منابع
۲. استخراج اطلاعات مرتبط از یک منبع

ترکیب جدید

۱. سازماندهی اطلاعات از منابع
۲. ارائه اطلاعات

ارزیابی

۱. ارزیابی نتیجه
۲. ارزیابی فرایند حل مسئله اطلاعاتی

آموزش با گرایش منابع اطلاعاتی

- در این نوع آموزش، بر شناساندن منابع اطلاعاتی تأکید می‌شود و استفاده از کتاب به‌عنوان بهترین گزینه برای ارتقای سطح دانش فراگیران مورد تأکید است

آموزش با گرایش نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی

- در این نوع، بر آموزش چگونگی استفاده از نظام‌های اطلاعاتی و ابزارهای کمکی آنها تأکید می‌شود و طی آن مهارت‌های کتابخانه‌ای به افراد آموخته می‌شود

آموزش با گرایش آموزش کاربران

- در این نوع تأکید بر کاربران و نیازهای آنان است، عبارت "هدایت کاربر" جایگزین "آموزش کتابخانه‌ای" می‌شود. در این نوع آموزش کاربر جزء ضروری آموزش اطلاعاتی است

ویژگی هایی که فناوری اطلاعات و ارتباطات را به عنوان ابزار مهم سواد اطلاعاتی مطرح ساخته:

۱. سرعت بسیار زیاد در مراحل مختلف کار اطلاعاتی مثل ذخیره، پردازش، انتقال، و بازیابی
۲. حجم بسیار بالا و ظرفیت فوق العاده در ذخیره اطلاعات
۳. افزایش توان استفاده کنندگان در بازیابی اطلاعات از طریق ایجاد راه های گوناگون دسترسی به اطلاعات
۴. قابلیت بازیابی اطلاعات از زوایا و جنبه های مختلف و استفاده از منطق بولی در بازیابی موضوعی اطلاعات
۵. توانایی انتقال اطلاعات به شکل های گوناگون اطلاعات متنی، صوتی، تصویری و مانند آن
۶. توانایی انتقال اطلاعات از طریق شبکه های مخابراتی میان کتابخانه ها در سطح ملی و بین المللی

محصولات فناوری را، که به بهره گیری از مهارت های سواد اطلاعاتی کمک می کند، می توان به دو گروه تقسیم کرد:

۱. آنهایی که به شناسایی و دسترسی به اطلاعات، کمک می کنند. در این میان برخی ابزارها به عنوان بستر دسترسی به اطلاعات، کمک می کنند مانند اینترنت، انواع مرورگرها و پست الکترونیکی. برخی دیگر، محمل هایی هستند که مشخصات منابع اطلاعاتی یا اصل اطلاعات را سازماندهی و دسترس پذیر می کنند، مانند فهرست های رایانه ای کتابخانه ها، پایگاه، مقاله های مجله ها، وب سایت ها و یا پورتال ها، راهنماهای موجود در وب، و مانند آن.
۲. آنهایی که به نظم دادن اطلاعات جمع آوری شده توسط جستجوگر، استفاده و انتقال آن، کمک می کنند، مانند نرم افزارهای کاربردی در ویندوز (ورد، پاورپوینت، اکسل و اکسس) و مانند آن

۱. فراهم ساختن و در دسترس قرار دادن انواع منابع کتابخانه ای به منظور بهره مندی از اطلاعات مانند کتاب ها، پایان نامه ها، مقالات، منابع مرجع (شامل دایره المعارف ها، واژه نامه ها، نمایه ها، چکیده ها، دستنامه ها، و مانند آن)
۲. فراهم ساختن امکان دستیابی به اینترنت و پایگاه های اطلاعاتی اشتراکی دانشگاه در محیط کتابخانه
۳. معرفی و آموزش نحوه استفاده از خدمات و منابع کتابخانه از طریق راهنمایی های ارائه شده در تابلوی اعلانات (مانند نصب شیوه نامه استفاده از نرم افزار کتابخانه ای)
۴. معرفی و آموزش نحوه استفاده از خدمات و منابع کتابخانه از طریق بروشورها، جزوه ها، و سایر منابع چاپی
۵. معرفی و آموزش نحوه استفاده از خدمات و منابع کتابخانه از طریق وب سایت کتابخانه و یا سایر ابزارهای الکترونیکی
۶. ارائه آموزش در کارگاه های آموزشی در مورد منابع چاپی و الکترونیکی و شیوه های جستجو در آنها.
۷. آگاهی رسانی کتابخانه دانشگاه در زمینه انواع منابع چاپی و الکترونیکی جدید.
۸. آموزش ارزش و ویژگی های هر یک از انواع منابع اطلاعاتی مانند منابع چاپی، پایگاه های اطلاعاتی، اینترنت، و مانند آن.

۹. آموزش نحوه جستجوی منابع در برگه دان کاغذی و یا فهرست رایانه ای

۱۰. آموزش نحوه مکان یابی منابع چاپی و الکترونیکی

۱۱. آموزش نحوه یافتن اطلاعات موجود در منابع چاپی و الکترونیکی

۲۱. آموزش انتخاب و ارزیابی اطلاعات انواع منابع از نظر اعتبار، صحت، دقت، و روزآمدی

۳۱. آموزش شیوه های مناسب ارجاع دهی (استناد و تهیه فهرست منابع) به منابع مورد استفاده و رعایت حق مولف و معرفی خدمات امانت بین کتابخانه و

مانند آن

مشکلات دسترسی به اطلاعات، مانع بزرگی در شناسایی اطلاعات مفید، دسترسی و استفاده از آنهاست.

در جامعه اطلاعاتی امروز مفهوم سواد تحول بنیادین پیدا کرده و مفاهیمی نظیر سواد کتابخانه ای، سواد رایانه ای، سواد رسانه ای و سواد اطلاعاتی ظهور کرده است

شخصی که با سواد اطلاعاتی خوانده می شود، علاوه بر سواد سنتی، توانایی گردآوری نظام مند اطلاعات و ارزیابی آن را دارد. یک باسواد اطلاعاتی از قابلیت های رایانه و نرم افزارهای آن آگاه است؛ شبکه های اطلاعاتی را می شناسد و توانایی جستجو در آنها را دارد؛ و قادر به فهم، درک، تجزیه و تحلیل چندرسانه ای هاست. داشتن سواد اطلاعاتی شخص را خلاق می کند و باعث رشد تفکر انتقادی می شود.

نهایت اینکه، باسوادان اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته اند چگونه بیاموزند، زیرا می دانند که اطلاعات چگونه نظم یافته است و چگونه می توان آن را جستجو کرد. باسواد اطلاعاتی از ارزش اطلاعات در پژوهش آگاه است، می داند دانش چگونه عرضه و ذخیره می شود، چه نظام هایی برای پردازش دانش و اطلاعات وجود دارد، و نیز با ابزارهای ذخیره اطلاعات چاپی و ماشینی و مجازی آشنا بوده و در بهره برداری از آنها تواناست.

با
سیاس
از توجه
شما